

# Armenska cerkev

---

**Armenska katoliška cerkev**, je uniatska katoliška cerkev vzhodnega obreda. Ko se je armenska apostolska cerkev ločila od takrat še vedno univerzalne cerkve, so številni armenski škofi poskušali obnoviti stik s katoliško cerkvijo. Med križarskimi pohodi leta 1195 je cerkev armenskega kraljestva Kilikija stopila v zvezo z rimskokatoliško cerkvijo, ki se je obdržala vse do leta 1375, ko so Kilikijo osvojili Tatarji. Zvezo so formalno ponovno obudili leta 1439 na florentinskem koncilu, dejansko pa je zaživela šele leta 1470, ko je Abraham-Pierre I. Ardzivian, že nekaj let katolik, postal patriarh Sisa (danes adansko okrožje v Turčiji). Dve leti kasneje je papež Benedikt XIV. formalno ustanovil armensko katoliško cerkev. Njen sedež se je pozneje preselil v Bejrut. V obdobju prve svetovne vojne in armenskega genocida med leti 1915 in 1918 so se verniki razdrobili po sosednjih državah, največ jih je v Siriji. Armenska katoliška cerkev spada med katoliške cerkve vzhodnega obreda, obredni jezik je armenščina.

**Armenska katoliška cerkev** pomeni tudi ločino, ki so jo v 17. stoletju ustanovili v poljskem kraljestvu živeči Armenci. Leta 1630 je armenski nadškof v Lvovu Mikołaj Torosowicz to ločino povezal z rimskokatoliško cerkvijo in vzpostavil povezavo s starejšo armensko katoliško cerkvijo. Pozneje se je precej pripadnikov te ločine preselilo na Švedsko.

**Armenska apostolska cerkev** ali armenska pravoslavna cerkev (armensko: Հայ Առաքելական Եկեղեցի) je ena od prvotnih orientalskih pravoslavnih cerkva in je ne smemo zamenjevati z armensko katoliško cerkvijo. Ime je dobila, ker naj bi po legendi apostola Jernej in Tadej prinesla krščanstvo v Armenijo. Nekateri jo imenujejo tudi gregorijanska cerkev po Gregorju Razsvetljevalcu (Iluminatorju), ki je leta 301 takratnega armenskega kralja Trdata IV. spreobrnil v krščanstvo in mu gre tako največ zaslug, da je le-to postalo državna vera. Od takrat še enotne krščanske cerkve se je ločila leta 506 po nesoglasjih na haledonskem koncilu glede vprašanja monofizitizma. Na haledonskem koncilu so obsodili monofizitizem in določili, da ima Kristus dvojno »naravo«, tako človeško kot božansko, medtem ko je armenska apostolska cerkev (ki se tega koncila ni udeležila) mnenja, da to vprašanje presega človeški razum. Nekaj nesoglasij glede tega sta šele 13. decembra 1996 zgladila papež Janez Pavel II. in katolikos Karekin I. Poglavar cerkve je katolikos, čigar sedež je v mestu Ečmiadzin v armenski provinci Armavir, pribl. 20 km zahodno od Erevana. Liturgično ima več skupnega z latinskim obredjem kot z ostalimi pravoslavnimi cerkvami. Tudi škofovska oblačila so skoraj identična kot pri dostojanstvenikih rimskokatoliške cerkve. Pravila oblačenja so manj stroga kot pri ostalih pravoslavnih cerkvah, vsak vernik in obiskovalec, ki vstopi v cerkev, naj bi kupil in prižgal svečo, prekrižanje je pravoslavno (torej najprej na desni in potem na levi strani prsi), velja načelo, da se v cerkvi Bogu ne kaže hrbta (cerkev je torej potrebno zapustiti vzvratno). V cerkvi se enem koncu nahaja bema - nekoliko vzdignjen prezbiterij z oltarjem. Ikonostasa se ne uporablja, namesto tega se bemo pri nekaterih delih obreda zagrne z zaveso (podobno je bilo v času razkola tudi na zahodu). V okolici cerkva je večkrat mogoče videti drevo ali grm, kjer visijo številne krpe. Vsako obesi vernik, ki opravi zasebno molitev. Ob posebnih dogodkih, kot je ozdravitev po resni bolezni ipd. se včasih opravi tudi žrtvovanje živali, izključno samcev, največkrat ovnov. Duhovnik po nedeljski maši najprej na temu namenjenemu kamnu (orhna) zunaj cerkve blagoslovi žival in sol, nato pa se opravi žrtvovanje v »hiši za žrtvovanje« (mataghatun). Del mesa dobijo revni, preostanek pa poje družina darovalca, vedno kuhano in nikoli pečeno. Armenski apostolski cerkvi pripada večina prebivalcev Armenije. Poleg tega ima kongregacije

po bližnjevzhodnih državah, še posebej pomembna je tista v Iranu, kjer Armenci predstavljajo najštevilčnejšo krščansko manjšino. Številne kongregacije so tudi v ZDA in zahodnoevropskih državah z armensko diasporo.